Európai gazdasági biztonság és a visegrádi országok stratégiai sérülékenysége az EU 2021–2027-es finanszírozási ciklusában

Taraczközi Anna

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola, Budapest, Magyarország
Levelező szerző, e-mail: taraczkozi.anna@stud.uni-nke.hu

Beérkezett: 2026. június 18.; elfogadva: 2026. augusztus 26.

Összefoglalás

Az Európai Unió a 2020-as évek közepére mélyreható fordulatot hajtott végre gazdasági biztonságpolitikájában. Jelen tanulmány azt vizsgálja, hogy a visegrádi országok miként pozicionálódnak az új geoökonómiai rendben, és hogy a 2021–2027-es uniós finanszírozási ciklus mennyiben járul hozzá vagy ássa alá gazdasági biztonságukat. A vizsgálat dokumentumelemzést és leíró statisztikai összehasonlítást kombinál, és négy strukturális sérülékenységi tengelyt azonosít: az autóipari koncentrációt, az energiafüggőséget, a kritikus alapanyag- és digitális értékláncokban elfoglalt pozíciót, valamint a harmadik országbeli munkaerőtől való növekvő függést. A négy ország strukturálisan hasonló, de politikailag erősen differenciált válaszokat ad, a magyar eset pedig ezek között is külön pályát ír le.

Kulcsszavak: európai gazdasági biztonság, visegrádi országok, kohéziós politika, geoökonómiai fragmentáció, stratégiai autonómia, ellátási lánc, energiabiztonság, akkumulátoripar

European economic security and the strategic vulnerability of the Visegrad countries in the EU 2021–2027 funding cycle

Anna Taraczközi

Ludovika University of Public Service, Doctoral School of Public Administration Sciences, Budapest, Hungary

Summary

The mid-2020s mark a structural shift in EU economic security policy, embodied in the 2023 European Economic Security Strategy of the European Commission, the 2024 Draghi Report on European competitiveness, and the 2024 Letta Report on the future of the single market. The cumulative effect of these documents has been to reposition cohesion policy and the Recovery and Resilience Facility as instruments of structural economic security rather than purely as developmental transfers, addressing strategic autonomy, supply-chain resilience, energy security, and technological sovereignty alongside traditional convergence objectives.

This article asks how the Visegrad Four (Czechia, Hungary, Poland, Slovakia) are positioned within this new geoeconomic order and how the 2021–2027 EU funding cycle interacts with the structural sources of their economic vulnerability. The analysis combines structured document analysis of the four National Recovery and Resilience Plans, the corresponding 2021–2027 Partnership Agreements, and selected EU institutional sources, with descriptive statistical comparison of indicators relevant to economic security across the four countries for the 2021–2026 period. The article identifies four structural vulnerability axes that characterise the V4 region as a whole: automotive concentration and exposure to supply-chain reconfiguration; energy dependence rooted in pre-2022 Russian import shares; a structurally limited position in critical raw-material, digital and artificial-intelligence value chains; and a growing reliance on third-country guest workers in the manufacturing core of the economy.

The findings document significant intra-V4 divergence in national policy responses. Poland under the Tusk government has emerged as the most assertively pro-strategic-autonomy V4 actor; Czechia pursues an institutionally

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

embedded industrial-policy strategy; Slovakia occupies an ambivalent middle position aligned politically with Hungary since the October 2023 Fico government; and Hungary has followed a distinctive trajectory shaped by the rule-of-law freeze, the rapid build-up of Chinese-led battery manufacturing capacity, sustained Russian energy ties through the Druzhba pipeline and the Paks II nuclear project, and the exclusion of twenty-one model-change universities from Erasmus+ and Horizon Europe funding. The article concludes that the post-2027 EU cohesion architecture should institutionalise economic security objectives, integrate labour, energy and educational dependencies into the cohesion-policy framework, and recognise that treating the V4 as a single negotiating bloc carries significant analytical and diplomatic risk given the substantial intra-group divergence that has emerged during the 2024–2026 period.

Keywords: European economic security, Visegrad Four, cohesion policy, geoeconomic fragmentation, strategic autonomy, supply-chain resilience, energy security, battery industry

Bevezetés

Az európai integráció szókincse a 2020-as évek első felében megváltozott. A korábbi évtized retorikája a versenyképesség, a bizalom, a konvergencia és az egységes piac elmélyítése köré szerveződött *(Csath–Vinogradov 2018)*. Ezzel szemben a 2023-as és 2024-es szakpolitikai dokumentumok már másfajta szótárat használnak: gazdasági biztonság, stratégiai autonómia, kockázatcsökkentés (de-risking), reziliencia, technológiai szuverenitás. A versenyképesség puha tényezőinek, köztük a társadalmi bizalomnak a szakirodalma már a fordulat előtt rámutatott, hogy a nemzetgazdasági versenyképesség nem csupán a kemény mutatókon, hanem a társadalmi tőke állapotán is múlik *(Csath–Vinogradov 2018)*. Az új, biztonságközpontú paradigma a *reziliencia* fogalmán keresztül építi tovább ezt a felismerést. Intézményi szinten az Európai Bizottság 2023-as Európai Gazdasági Biztonsági Stratégiája indította el ezt a fordulatot *(European Commission 2023)*. A versenyképességről szóló 2024-es Draghi-jelentés és az egységes piac jövőjéről szóló 2024-es Letta-jelentés a politikai-gazdaságtani diskurzusban tette teljessé az új paradigmát *(Draghi 2024; Letta 2024)*. Együttes hatásuk arra mutat, hogy az uniós költségvetést – és különösen a kohéziós politikát és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (RRF) – egyre inkább a gazdasági biztonság eszközeként, és kevésbé tisztán fejlesztési transzferként kell értelmezni.

A fogalmi átrendeződés közvetlen következményekkel jár a visegrádi országokra (Csehország, Magyarország, Lengyelország, Szlovákia) nézve. A V4 csoport együttesen az EU legkitettebb ipari perifériáját képezi: növekedési modelljük a nyugat-európai értékláncokba ágyazódásra, a jelentős uniós forrásokra és egy történelmileg beágyazott energiafüggésre épült, amelynek kontúrjait a 2022-es ukrajnai háború élesen láthatóvá tette. Az RRF, a 2021–2027-es kohéziós ciklus és az új jogállami feltételességi rezsim párhuzamos alkalmazása a szakpolitikai beavatkozások eddig példa nélküli sűrűségét eredményezte ebben a régióban. Ugyanakkor az, hogy az említett beavatkozások mennyiben javítják ténylegesen a régió gazdasági biztonsági helyzetét, vitatott kérdés marad, és a négy ország esetében a válasz markánsan eltér.

Jelen tanulmány azt vizsgálja, hogy a visegrádi országok hogyan helyezkednek el az európai gazdasági biztonsági fordulat által megrajzolt új geoökonómiai rendben, és hogy a 2021–2027-es finanszírozási ciklus miként hat a V4 gazdasági sérülékenység strukturális forrásaira. Az elemzés a fordulat intézményi kontextusát követően azonosítja a négy strukturális sérülékenységi tengelyt, áttekinti az uniós finanszírozási architektúra szerepét, bemutatja a V4 belső geopolitikai törésvonalait, összehasonlítja a négy kormány differenciált válaszait – kiemelt figyelemmel a magyar esetre –, kitér a digitalizáció és a mesterséges intelligencia dimenziójára, majd a poszt-2027-es kohéziós architektúrára vonatkozó következtetéseket vonja le. Az egyes szakaszok egymásra épülnek: az intézményi fordulat bemutatása adja azt az értelmezési keretet, amelyben a sérülékenységi tengelyek biztonságpolitikai jelentőséget nyernek; a finanszírozási eszközök áttekintése az említett sérülékenységek kezelésének fő uniós csatornáját mutatja be; a törésvonalak és a differenciált nemzeti válaszok elemzése pedig azt tárja fel, hogy az azonos kitettségre miért születnek eltérő szakpolitikai stratégiák.

A tanulmány hozzájárulása hármas: konszolidált leírást ad a V4-ek gazdasági sérülékenységéről az új uniós szakpolitikai paradigma fényében; olyan összehasonlító keretet alakít ki, amely a makrogazdasági sérülékenységi szakirodalmat összekapcsolja az uniós finanszírozási eszközök intézményrendszerével; a magyar esetet pedig részletes esettanulmányként mutatja be, az akkumulátoripari beruházásokat, az energiabiztonsági kérdéseket, a felsőoktatási kizárási rezsim hatásait, a hadiipari kapacitás kiépülését és a vendégmunkás-import jelenségét egyetlen biztonságpolitikai keretbe helyezve.

Vizsgálati anyag és módszer

Az elemzés két módszertani szálat ötvöz. Az első a strukturált dokumentumelemzés, amely a következő elsődleges szakpolitikai szövegekre épül: 2023-as Európai Gazdasági Biztonsági Stratégia, 2024-es Draghi- és Letta-jelentés, a négy V4-es nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv, a hozzájuk tartozó 2021–2027-es partnerségi megállapodás, a vonatkozó operatív programok, valamint az Európai Bizottság válogatott országje-

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

lentései és iparstratégiai közleményei. Magyarország esetében a Versenyképes Járások Program első ciklusának értékelő jelentése, a kormány hadiipari stratégiai dokumentumai, a Külgazdasági és Külügyminisztérium beruházásösztönzési közleményei és a 2023-as, harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásáról szóló törvény végrehajtási rendeletei alkották az elsődleges forrásokat.

A második szál leíró statisztikai összehasonlítás a gazdasági biztonság szempontjából releváns mutatók mentén. A mutatók kiválasztása a 2023-as Európai Gazdasági Biztonsági Stratégia négy kockázati kategóriájához igazodik: az ellátási láncok rezilienciáját az autóipari termelés bruttó hozzáadott értékben mért aránya, illetve az akkumulátoripari beruházások volumene és tulajdonosi szerkezete ragadja meg; a kritikus infrastruktúra és az energiaellátás sérülékenységét az orosz és más nem uniós energiaimport súlya; a technológiai függőség dimenzióját a digitális fejlettségi mutatók és a stratégiai beruházások tulajdonosi hátterének minőségi jellemzése; a gazdasági kényszerítéssel szembeni kitettséget pedig az RRF-kifizetési ráta, a védelmi kiadások aránya és a harmadik országbeli munkavállalói engedélyek számának alakulása. Ez a megfeleltetés biztosítja, hogy a leíró összehasonlítás ne ad hoc mutatókészletre, hanem az uniós biztonságpolitikai keret saját kategóriáira épüljön. Az adatforrások között az Eurostat, az Európai Bizottság RRF-eredménytáblája, a Nemzetközi Energiaügynökség, a Stockholm International Peace Research Institute, az OECD és a nemzeti statisztikai hivatalok szerepelnek.

A tanulmány feltáró és összehasonlító jellegű, nem ökonometriai. A dokumentumelemzés a szakpolitika nyilvánosan megfogalmazott keretezését rögzíti, de nem rekonstruálja az informális koordinációs dinamikákat. A leíró statisztikai összehasonlítás dokumentálja a strukturális különbségeket, oksági hatásokat azonban nem becsül. A jövőbeli kutatás panelmódszerekkel hosszabb idősorokon, valamint strukturált szakértői interjúkkal bővítheti az elemzést.

Az európai gazdasági biztonsági fordulat

A 2023-as Európai Gazdasági Biztonsági Stratégia vízválasztó az uniós gazdasági kormányzás történetében. A Bizottság először keretezte kifejezetten biztonsági szempontból az EU globális gazdasághoz fűződő viszonyát; négy kockázati kategóriát határozott meg – az ellátási láncok rezilienciáját, a kritikus infrastruktúra fizikai és kiberbiztonságát, a technológiai és gazdasági kényszerítéssel kapcsolatos kockázatokat, valamint a gazdasági függőségek fegyverré tételének kockázatát –, és strukturált értékelési és kockázatcsökkentési keretet javasolt *(European Commission 2023)*. A stratégiát ezt követő jogalkotási javaslatok operacionalizálták: a kifelé irányuló befektetések ellenőrzése, a közvetlentőke-beruházások átvilágítása, a kettős felhasználású technológiák exportellenőrzése, a kritikus szervezetek és infrastruktúrák védelmére szolgáló megerősített eszköztár, valamint a 2024-es Mesterséges Intelligencia Rendelet (Regulation 2024/1689) együttesen alkotják az új biztonsági szabályozási csomagot *(European Commission 2024a)*.

Az intézményi fordulat szellemi alapját két, a legmagasabb politikai szintről megrendelt jelentés szolgáltatta. A 2024-es Draghi-jelentés átfogó diagnózist adott az EU termelékenységi lemaradásáról az Egyesült Államokkal és Kínával szemben, és évi 750–800 milliárd euróra becsült fiskális mozgósítást javasolt a zöld és digitális átállás, a kritikus alapanyagok biztosítása és az európai ipari kapacitás újjáépítésének finanszírozására *(Draghi 2024)*. Ezzel párhuzamosan a 2024-es Letta-jelentés az egységes piac befejezetlen elemeit – különösen a tőkepiacok, az energia és a távközlés területén – a gazdasági biztonság strukturális korlátjaként azonosította *(Letta 2024)*. A két jelentés együtt képezte az EU 2024–2029-es intézményi ciklusa új stratégiai napirendjének elemző gerincét. Az Európai Védelmi Ipari Stratégia 2024-es elfogadása és a 2025-ben bemutatott „Readiness 2030" csomag további intézményi súlyt adott a védelmi-ipari komponensnek.

Mindennek a kohéziós politikára és az RRF-re gyakorolt következményei jelentősek. Az új stratégiai keret az uniós forrásokat egyre kevésbé a konvergencia szolgálatában álló transzferként, míg egyre inkább az európai ipari és infrastrukturális reziliencia megerősítését célzó stratégiai eszközként kezeli. Ez tükröződik az RRF zöld és digitális pilléreire helyezett hangsúlyban (Regulation 2021/241), a REPowerEU energiavonatkozású kiegészítő finanszírozásában, valamint a 2021–2027-es Közös Rendelkezésekről szóló Rendelet horizontális feltételrendszerében, amely a kohéziós források lehívását az Alapjogi Chartának és a kapcsolódó eszközöknek való megfeleléshez köti (Regulation 2021/1060). A szakpolitikai keretezés szintjén a kohéziós politikának a konvergenciától a reziliencia felé történő elmozdulása 2025 közepére lényegében befejezett tény, még akkor is, ha a teljes operatív következmények egyeztetése jelenleg is zajlik.

A V4 strukturális sérülékenységének négy tengelye

A visegrádi országok új geoökonómiai rend iránti strukturális kitettsége négy tengely mentén térképezhető fel, és minden tengely sajátos politikai-gazdaságtani implikációkat hordoz. Az *1. táblázat* a négy tengelyhez tartozó kulcsmutatókat foglalja össze országonként; a részletes elemzést az alábbi alszakaszok adják.

Az első tengely az autóipari koncentráció és az ellátási lánc átrendeződése. A V4 régió a bruttó hozzáadott értékhez viszonyítva az EU egyik legnagyobb autóipari koncentrációjával rendelkezik. Csehország és Szlovákia egy főre vetítve több autót gyárt, mint bármely más EU-tagállam: az autóipari komplexum a bruttó hozzáadott érték 9–13 százalékát teszi ki. Magyarország és Lengyel-

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

1. táblázat | A V4 strukturális sérülékenységi mutatói a négy tengely mentén

Mutató	Magyarország	Lengyelország	Csehország	Szlovákia
Az autóipar aránya a bruttó hozzáadott értékben	átlag feletti	átlag feletti	9–13%	9–13%
Orosz gázimport aránya, 2021	~85%	~55%	~100%	~90%
Orosz gázimport aránya, 2025	60–65%	diverzifikált	közel 0%	jelentős
DESI-helyezés (2022, EU-27)	22.	24.	19.	23.
RRF-lehívás, 2026 közepe	~9%	~62%	~78%	~81%
Védelmi kiadás/GDP, 2024	~2,0%	~4,1%	~2%	~2%
Akkumulátoripari beruházás (bejelentett)	>30 Mrd €	mérsékelt	mérsékelt	mérsékelt

A DESI-helyezések a 2022-es kiadásra vonatkoznak. Az RRF-lehívási adatok a 2026. júniusi állapotot tükrözik. Ahol nem áll rendelkezésre ellenőrzött számszerű adat, a táblázat kvalitatív kategóriát közöl.

Forrás: *Eurostat 2024, European Commission 2023, 2025, International Energy Agency 2024* és *SIPRI 2025* alapján saját szerkesztés

ország valamivel kevésbé koncentrált, de még mindig jóval az uniós átlag felett van *(Eurostat 2024)*. 2024-ben a négy V4 ország együtt mintegy 3,3 millió személygépkocsit gyártott, ami az uniós termelés mintegy harmada. A kockázat abból fakad, hogy az európai értékláncok három, egyidejűleg ható erő mentén szerveződnek át: ezek a zöld átállás (a belső égésű motorok kiváltása elektromos járművekkel), a geoökonómiai fragmentáció (a beszállítói kapacitások közelebb hozása a végösszeszerelési piacokhoz) és az elektromos járművek szegmensében jelentkező kínai verseny. A V4 ipari komplexumot egy adott értéklánc-konfigurációhoz kötődő feltételezések alapján építették fel, amely most gyorsan átalakul, hosszú távú versenyképessége pedig azon múlik, hogy a régió sikeresen végrehajtja-e az új uniós finanszírozási architektúra által explicit módon támogatott átállást.

A második tengely az energiafüggőség. A V4 országok a 2020-as évek elejére az uniós átlagnál lényegesen magasabb orosz energiaimport-aránnyal léptek be. A gázszektorban Magyarország 2021-ben az importjának mintegy 85 százalékát, Szlovákia 90 százalékát, Csehország pedig közel 100 százalékát szerezte be orosz forrásból; az olajszektorban mind a négy V4 ország az átlag feletti arányt importált oroszországi szállítóktól *(International Energy Agency 2024)*. A 2022-es ukrajnai invázió és az európai energiaellátás ezt követő átrendezése gyors diverzifikációra kényszerítette a régiót: Csehország 2024-re gyakorlatilag teljesen leválasztotta gázellátását az orosz forrásokról, Lengyelország a Balti Vezetéken és LNG-importon keresztül diverzifikált, Szlovákia és Magyarország ugyanakkor 2025-ben is számottevő orosz gázbeszerzéssel rendelkezett, különösen a Török Áramlat útvonalon keresztül. A kisszámú szállítótól való strukturális függés – a hálózati és tárolási korlátokkal együtt – stratégiailag továbbra is kitetté teszi a V4-et. Az RRF REPowerEU-bővítését kifejezetten ennek a sérülékenységnek a kezelésére tervezték, igénybevétele a négy ország között azonban lényegesen eltér.

A harmadik tengely a kritikus alapanyag-, digitális és mesterségesintelligencia-értékláncokban elfoglalt pozíció. A V4 nettó kritikusalapanyag-importőr, korlátozott hazai feldolgozási kapacitással. A 2024-es Kritikus Nyersanyagokról szóló Rendelet és végrehajtási eszközei uniós szintű feldolgozási és újrafeldolgozási kapacitás kiépítését célozzák, de a V4 részesedése ezekben a kapacitásokban tartósan alacsony marad *(European Commission 2024b)*. A tengely digitális és mesterségesintelligencia-vetületét a tanulmány külön szakaszban tárgyalja.

A negyedik tengely a harmadik országbeli munkaerőtől való növekvő függés és a demográfiai biztonság kérdése. A V4 csoport mind a négy tagállamában meghatározó demográfiai trend a természetes népességfogyás és a munkaképes korú lakosság szűkülése. Az autóipari és akkumulátoripari beruházások párhuzamos felfutása ebben a környezetben tetemes munkaerő-keresletet támaszt, amelyet a régió egyre inkább harmadik országbeli vendégmunkás-importtal elégít ki. Csehország és Szlovákia célzott jogi instrumentumokkal fedezi az ipari munkaerőigényt, és hasonló irányban mozdult Magyarország is – a magyar szabályozási megoldást és annak biztonsági dimenzióit a tanulmány a magyar esettanulmányban tárgyalja részletesen. A tengely közös vonása, hogy a stratégiai ágazatok termelési képessége egyre nagyobb mértékben függ a harmadik országbeli munkaerő-utánpótlástól, miközben a demográfiai biztonság hagyományos kategóriái új tartalommal töltődnek meg.

Az uniós finanszírozási eszközök szerepe az új gazdasági biztonsági keretrendszerben

A 2021–2027-es finanszírozási ciklust az európai gazdasági biztonsági fordulat előtt tervezték meg, ám a fordulat fényében folyamatosan újraértelmezi az európai szakpolitika. A ciklusnak három jellemzője fontos témánk szempontjából.

A legfontosabb eszköz a 2021-ben létrehozott Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (Regulation 2021/241). A zöld és digitális pillérre helyezett hangsúly, a REPowerEU-bővítés és a mérföldkövekre épülő végrehajtási rend együttesen olyan mélyreható beavatko-

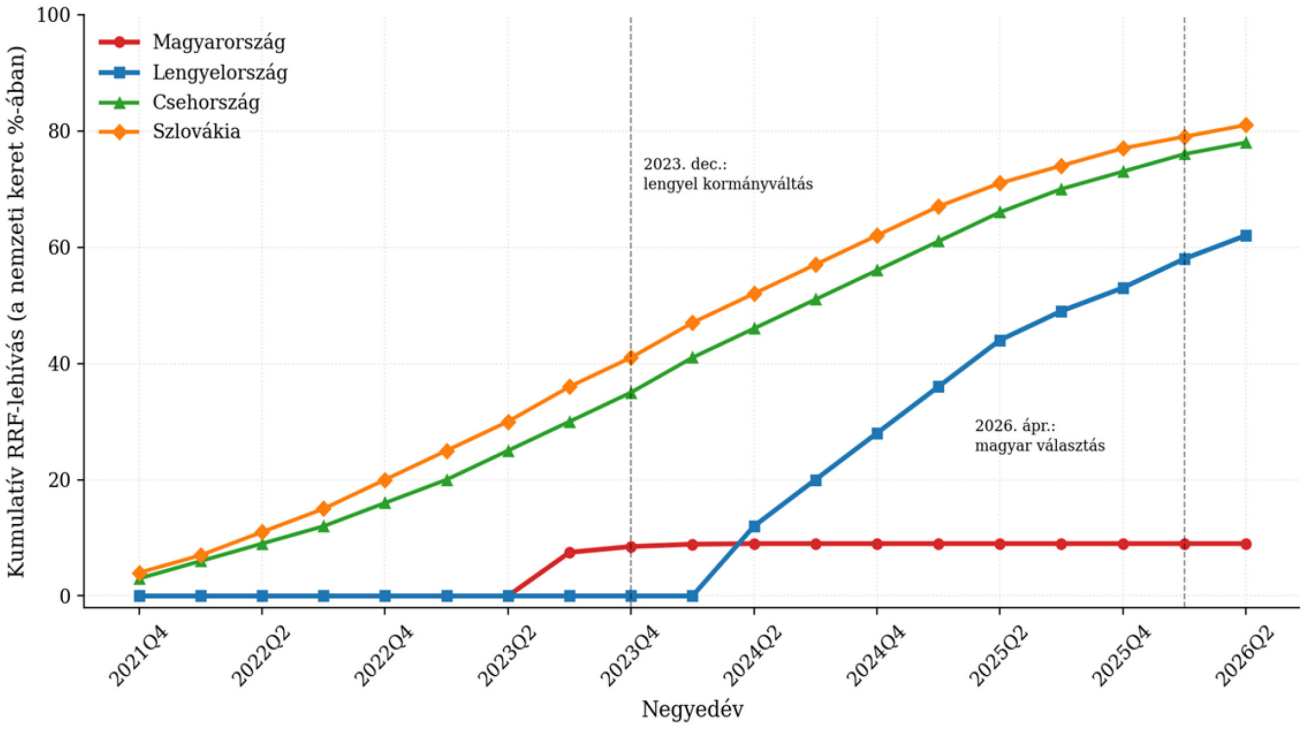
Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

zás, amelyet az európai ipari és energetikai reziliencia kiépítésére terveztek. A kormányzástudományi szakirodalom az RRF-et a hagyományos, többszintű kormányzási (multi-level governance) modelltől eltérő, meta-kormányzási logikájú eszközként írja le, amelyben a Bizottság a nemzeti tervek mérföldkőalapú ellenőrzésén keresztül a korábbinál centralizáltabb koordinációs szerepet tölt be, és amelynek tapasztalatai közvetlenül alakítják a poszt-2027-es kohéziós politika intézményi vitáit *(Kaiser–Fási 2025)*. A V4 számára az RRF a 2021–2026-os időszak legnagyobb egyszeri uniós forrásbeáramlása volt. A lehívási mintázat erősen szóródik: 2026 közepére Lengyelország mintegy 62 százalékos, Csehország 78 százalékos, Szlovákia 81 százalékos lehívást ért el, Magyarország azonban a jogállami feltételességi viták miatt 9 százalékon ragadt *(European Commission 2025)*. Az *1. ábra* a négy ország kumulatív lehívási pályáját mutatja.

A magyar lehívási pálya 2026 tavaszán fordulóponthoz érkezett. A 2026. áprilisi országgyűlési választást követően hivatalba lépett új kormány és az Európai Bizottság elnöke 2026. május 29-én politikai megállapodást jelentett be, amely a huszonhét szupermérföldkő 2026. augusztus 31-ig történő teljesítése esetén mintegy 16,4 milliárd euró befagyasztott forrás feloldását helyezi kilátásba; a Tanács 2026. július 10-én hagyta jóvá a módosított magyar helyreállítási tervet. A megállapodás a feltételességi rendszer tartalmát nem írja át, hanem a megfelelési pálya felgyorsítását teszi lehetővé; végrehajtása jelen kézirat lezárásakor folyamatban van.

A Közös Rendelkezésekről szóló Rendelet (Regulation 2021/1060) által szabályozott 2021–2027-es kohéziós programozási ciklus a stratégiai célok felé hasonló orientációt épít be. Az 1. szakpolitikai célkitűzés („versenyképesebb és intelligensebb Európa") és a 2. szakpolitikai célkitűzés („zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Európa") a V4 országokban együttesen a programozott kohéziós allokáció döntő részét teszi ki. Az energiahatékonyság, a megújuló energia telepítése, az intelligens szakosodású beruházások és a digitális infrastruktúra a programozott kiadásokon belül lényegesen nagyobb részarányt képviselnek, mint a korábbi ciklusokban. A ciklusba integrált Méltányos Átmenet Alap pedig további strukturális támogatást nyújt a zöld átállásnak leginkább kitett régióknak.

A ciklus harmadik jellemzője a jogállami feltételességi rezsim. A 2020-as Feltételességi Rendelet (Regulation 2020/2092), a Közös Rendelkezésekről szóló Rendelet horizontális feltételrendszere és az RRF mérföldkőalapú kifizetési rendje együttesen az EU-értékekkel való összhanghoz köti az uniós források hozzáférését. A rezsim a V4-en belül eltérően hatott. Magyarország a felfüggesztett források főszereplője: az átfedő felfüggesztési jogcímek együttes kezelésétől függően 2024-re mintegy 17–19 milliárd euró volt zárolva, amelyből a 2026. májusi megállapodás mintegy 16,4 milliárd euró feloldását helyezi kilátásba. Lengyelországban viszont a korábbi kormány alatt elrendelt zárolás a 2023-as kormányváltást követően gyorsan feloldódott *(Pech–Kelemen 2024)*. A rezsim gazdasági biztonsági hatása kétirányú. Egyfelől

1. ábra Kumulatív RRF-lehívás a visegrádi országokban, 2021 Q4 – 2026 Q2 (a nemzeti keret százalékában)

Forrás: European Commission RRF-eredménytábla alapján saját szerkesztés

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

az értékeknek való megfeleléshez köti az európai gazdasági biztonság erősítésére tervezett eszközökhöz való hozzáférést, ezáltal a biztonságot és az alkotmányos integritást egyetlen architektúrában kapcsolja össze. Másfelől a stratégiai finanszírozás felfüggesztése egy strukturálisan kitett tagállam esetében rövid távon az EU egészének gazdasági biztonsági pozícióját is gyengítheti.

A V4 belső geopolitikai törésvonalai 2024–2026 között

A V4 csoport politikai kohéziója a 2010-es évek vége óta gyengült, és a 2024–2026-os időszakra a csoport mint összehangolt diplomáciai formáció gyakorlatilag fragmentálódott. Három fő törésvonal alakítja a képet; konfigurációjukat a 2026-os magyar választás alaposan átrendezte.

Az első törésvonal Ukrajna ügye mentén húzódik. Lengyelország és Csehország a 2022 utáni időszakban következetesen az ukrán katonai és pénzügyi támogatás mellett foglalt állást, és aktívan részt vettek a NATO keleti szárnyának megerősítésében, valamint az uniós szankciós csomagok kialakításában. Magyarország a 2022–2025-ös időszakban szelektív és visszafogottabb Ukrajna-politikát folytatott, többször vétójogával élt vagy késleltetést kért az uniós forrás- és segélycsomagok kapcsán. Szlovákia 2023 októbere óta, a Robert Fico vezette koalíció hivatalba lépését követően jelentős részben a korábbi magyar álláspontho közelített.

A második törésvonal Kína és a befelé irányuló közvetlentőke-beruházások értékelése. Magyarország a 2010-es évek óta szisztematikusan építette ki a Kínával fennálló gazdasági kapcsolatait, és 2024-re Európa egyik legnagyobb kínai elektromosjármű- és akkumulátoripari célországává vált. Csehország és Lengyelország ezzel szemben szigorúbb FDI-átvilágítást és technológiai szuverenitást hangsúlyozó politikát folytat. Szlovákia köztes pozíciót foglal el. A különbségek nem csupán szimbolikusak: a négy ország eltérő ütemmel halad az EU gazdasági biztonsági szabályozásának operacionalizálásában.

A harmadik törésvonal az EU jogállami és értékvitái mentén alakult ki. Lengyelország a 2023-as kormányváltást követően az Európai Bizottság szövetségesévé vált a jogállami napirenden; Csehország ugyanezt a kapcsolatot már korábban kialakította. Magyarország és Szlovákia 2025-ben egymással politikailag szövetkező kisebbséget alkotott az Európai Tanácsban a jogállami és értékvitákban. A 2026. áprilisi magyar országgyűlési választás és az azt követő kormányváltás átrendezte ezt a konfigurációt: az új magyar kormány és a Bizottság közötti 2026. májusi megállapodás a jogállami vita rendezési pályára állítását jelzi, ami a 2023-as lengyel fordulat mintáját követi. Amennyiben teljesül ez a pálya, a jogállami törésvonal a V4-en belül Szlovákiára szűkül, ami a csoport belső eróziójának új szakaszát nyitja meg, és a poszt-2027-es tárgyalásokon a visegrádi országok korábbinál is kevésbé egységes fellépését valószínűsíti.

Differenciált V4 válaszok

A négy V4 kormány eltérően helyezkedett el az új gazdasági biztonsági keretrendszerben. Ezek a különbségek egyaránt tükrözik a strukturális kitettséget, a politikai-gazdaságtani stratégiákat és a fent vázolt geopolitikai törésvonalakat.

Lengyelország a Tusk-kormány alatt a legaktívabb, stratégiai autonómia mellett elköteleződő V4 szereplővé vált. Az ország a 2023 végi politikai váltást követően felgyorsította az RRF lehívását, prioritássá tette a védelmi és energiatárolási kapacitásokba történő beruházást, és a gazdasági biztonságot kifejezetten beépítette a nemzeti iparstratégiába *(Government of Poland 2024)*. Lengyelország védelmi kiadásai 2024-ben elérték a GDP 4,1 százalékát, ami a NATO tagállamai között a legmagasabb arány. A lengyel hadiipar megrendelési állománya 2025-re meghaladta a 40 milliárd eurót. A lengyel gazdaság mérete és a jogállami vita gyors rendezése által nyert politikai tőke szokatlanul erős alkupozíciót biztosít Varsónak a poszt-2027-es tervezési egyeztetéseken.

Csehország intézményileg beágyazottabb stratégiát folytat, és a gazdasági biztonsági célkitűzéseket a meglévő ágazati stratégiákba integrálja. A cseh iparpolitika az ország erős autóipari bázisára építve célzott RRF-finanszírozással és az Európai Beruházási Bankkal közös társbefektetésekkel támogatja az elektromos járművek gyártására való átállást. A cseh kormány energiadiverzifikációs hangsúlya – többek között a kis moduláris reaktor beruházások és az új dukovanyi atomerőművi blokk megrendelése a koreai KHNP konzorciumnál – illeszkedik a tágabb európai biztonsági napirendhez. Csehország a 2025-ös zárásra közel teljes egészében lehívta a 2014–2020-as kohéziós ciklus keretét, RRF-lehívása pedig 2026 közepére 78 százalék körüli.

Szlovákia ambivalensebb pozíciót foglal el, ami tükrözi az ország autóipari koncentrációját és a Fico-kormánynak az EU-értékvitákban képviselt álláspontjához való politikai közelségét. A szlovák RRF-lehívás mindazonáltal magas (2026 közepére 81 százalék körüli), és az ország komoly energiadiverzifikációs beruházásokat indított. A tágabb politikai orientáció azonban kevésbé egyértelműen stratégiaiautonómia-párti, mint Lengyelországé vagy Csehországé.

A magyar eset: stratégiai ágazatok és sérülékenységek

A magyar válasz az új gazdasági biztonsági fordulatra hat egymással összefüggő dimenzió mentén értelmezhető: ezek a jogállami forrásbefagyasztás, a kínai vezetésű akkumulátoripari fellendülés, az orosz energiakapcsolatok tartós fenntartása, a felsőoktatási intézményi átalakítás és annak uniós következményei, a hadiipari kapacitás kiépítése, valamint a harmadik országbeli munkaerő importja. Mindegyik önálló biztonsági kérdéseket vet fel, együtt pedig egy jól felismerhető magyar stratégia elemei.

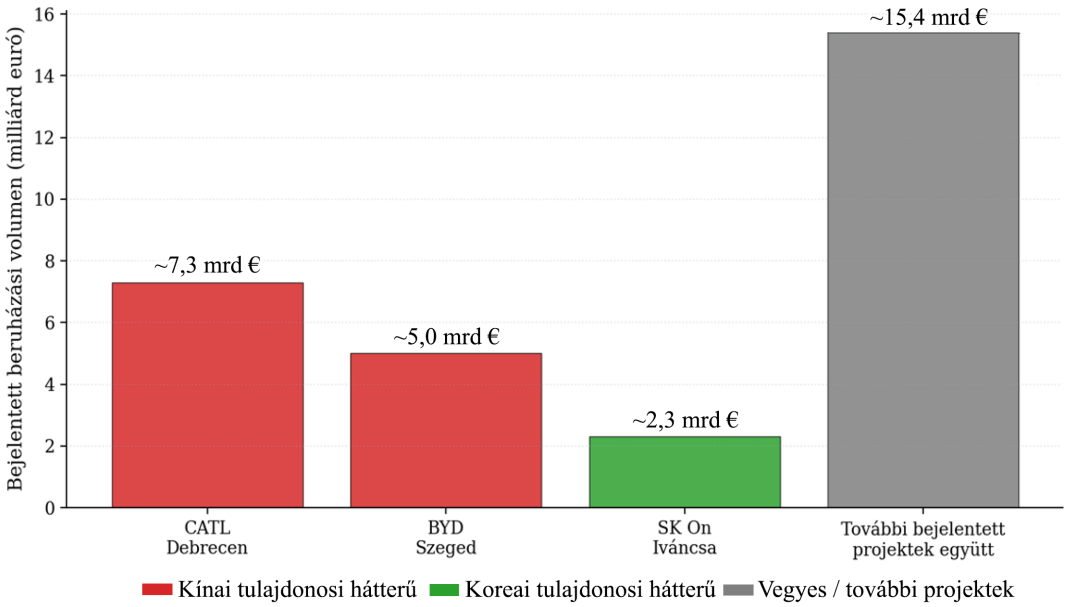
Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

RRF-blokkolás és Versenyképes Járások Program. Mivel az RRF-keret nagy része a feltételességi vita miatt hosszú ideig nem volt hozzáférhető, a magyar regionális-fejlesztés-politika hazai eszközök felé fordult. A 2025-ben elindított Versenyképes Járások Program (VJP) helyspecifikus, járási szintű kormányzási keretet működtetett. Első ciklusában 1027 projektet finanszírozott, amelyekben mintegy 2167 önkormányzat vett részt *(Government of Hungary 2025)*. A program éves keretösszege megközelítőleg 65 milliárd forint, azaz mintegy 165 millió euró volt, ami nagyságrendileg elmarad a befagyott RRF-keret éves ütemezésétől. A program konstrukciója intézményi újdonságot képviselt: kötelező, legalább háromtagú önkormányzati konzorciumok, kétharmados döntéshozatal a Járási Fejlesztési Fórumon, valamint horizontális kiegészítő mechanizmus a központi költségvetésből. A program mintegy egy évig működött, majd lezárult, ami jól illusztrálja a hazai költségvetési forrásból működtetett helyettesítő eszközök fenntarthatósági korlátait: az efféle programok az alapvető közszolgáltatási és közösségi fejlesztések szintjén képesek eredményt felmutatni, a transzformatív ágazatok (digitális és zöld átállás) finanszírozására azonban nagyságrendi okokból nem alkalmasak. A 2026. májusi kormány–Bizottság megállapodás és a források kilátásba helyezett feloldása ennek a helyettesítési kényszernek a megszűnése felé mutat.

Akkumulátoripar. Magyarország 2025 közepére Európa második legnagyobb lítiumion-akkumulátor-gyártójává vált, a bejelentett ipari beruházások volumene pedig meghaladja a 30 milliárd eurót. A meghatározó projektek közé tartozik a kínai CATL debreceni gigagyára (mintegy 7,3 milliárd euró beruházás, tervezett 100 GWh kapacitás), a Samsung SDI gödi üzemének bővítése, a koreai SK On iváncsai gyára (megközelítőleg 2,3 milliárd euró), a kínai BYD szegedi járműgyára (mintegy 5 milliárd euró), valamint a Sunwoda és további kisebb projektek Komáromban és Esztergomban. A *2. ábra* a beruházási volumen megoszlását mutatja. Az ágazat biztonsági mérlege nem egyértelmű: az európai elektromosjármű-ellátási lánc egyik kulcskapacitása magyar területen épül ki, ami a kontinens stratégiai autonómiája szempontjából értékes, csakhogy kínai tulajdonosi és technológiai dominancia mellett, ami az uniós gazdasági biztonsági szabályozás felől nézve érzékeny terület. A beruházások vízfelhasználása, energiaigénye és munkaerő-összetétele pedig helyben kelt társadalmi és környezeti feszültségeket.

Energiafüggőség és atomenergia. Magyarország oroszgáz-import aránya 2025-re mintegy 60–65 százalékra csökkent a 2021-es 85 százalékos szintről, ám ez továbbra is a legmagasabb a V4 csoporton belül, és jóval az uniós átlag fölött van. Az orosz olaj továbbra is érkezik a Druzsba-vezetéken – részben a Bizottság által nyújtott szankciós kivételek alapján. A Paks II atomerőművi beruházás, amelynek fővállalkozója az orosz Roszatom, és amelyet jellemzően orosz hitelből finanszíroznak (a teljes projekt becsült értéke megközelítőleg 12,5 milliárd euró), a magyar energiapolitika stratégiai prioritása maradt. A megújuló energia oldalán a magyar napelemes kapacitás 2024-re meghaladta az 5 GW-ot, ami regionális összehasonlításban jelentős eredmény, a hálózati integráció és a tárolási kapacitás ugyanakkor szűk keresztmetszetnek bizonyul.

Felsőoktatás és tudományos kizárás. A 2019 és 2021 között lezajlott egyetemi „modellváltás” közérdekű vagyonkezelő alapítványi (KEKVA) fenntartásba helyezett huszonegy magyar felsőoktatási intézményt. Az Európai

2. ábra A magyarországi akkumulátoripari beruházások megoszlása a bejelentett volumen alapján, 2025 közepéig

Forrás: a tanulmányban hivatkozott beruházási bejelentések alapján saját szerkesztés

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

Bizottság 2022 decemberében ezeket az intézményeket kizárta az Erasmus+ és a Horizon Europe programokból – mindaddig, amíg az érdekkonfliktusra vonatkozó követelmények teljesülnek. Becslések szerint évi 600 millió euró kutatási és mobilitási forrás érintett, és a kizárás kulcsfontosságú magyar egyetemeket sújt, többek között a Szegedi Tudományegyetemet, a Pécsi Tudományegyetemet, a Debreceni Egyetemet, a Miskolci Egyetemet, az Óbudai Egyetemet, valamint a Budapesti Corvinus Egyetemet. A gazdasági biztonsági olvasatban ez a kizárás kettős következménnyel jár: rövid távon gyengül a kutatási kapacitás és a nemzetközi mobilitás, középtávon pedig nő a humán tőke kivándorlásának valószínűsége.

Hadiipar. A magyar védelmi kiadások 2024-ben elérték a NATO által ajánlott 2 százalékos GDP-arányt, és 2025-ben tovább emelkedtek. A magyar állam párhuzamosan önálló hazai hadiipari kapacitás kiépítését indította el. Magyarország a világon elsőként rendszeresítette a Rheinmetall Lynx KF41 gyalogsági harcjárművet: az első, még Németországban gyártott példányt 2022-ben vette át a Magyar Honvédség, a zalaegerszegi gyár pedig 2024-ben adta át az első hazai gyártású járműveket. A teljes beruházás meghaladja az 1 milliárd eurót. A további projektek közé tartozik a légvédelem korszerűsítése (NASAMS és IRIS-T rendszerek megrendelése), a Gripen vadászgépflotta bővítése és modernizálása, valamint a hazai N7 Holding repülőgépipari üzemágának fejlesztése. A hadiipari kapacitás kiépítése egyszerre stratégiai válasz az európai biztonsági fordulatra és az „Európai Védelmi Ipari Stratégia" által ösztönzött tagállami iparpolitikai aktivitás magyar megnyilvánulása.

Vendégmunkások. A harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásáról szóló 2023-as törvény jogi keretet teremtett a magyar vendégmunkás-program kibővítéséhez. A kibocsátott munkavállalási engedélyek száma 2024–2025-ben meredeken emelkedett; a legfrissebb becslések szerint az aktív harmadik országbeli munkavállalók száma 80–100 ezer fő között van. A legjelentősebb származási országok a Fülöp-szigetek, Vietnam, India, Indonézia, Banglades, Nepál és Mongólia. A kormányzat szabályozott keretek között kívánja tartani a folyamatot: a foglalkoztatás engedélyköteles, a kormány a munkaerőpiaci igények alapján rendeletben határozza meg a beengedhető vendégmunkások éves maximális létszámát, a foglalkoztatás meghatározott foglalkoztatókhoz és munkakörökhöz kötött, a kormányzati kommunikáció pedig következetesen a munkaerőimport átmeneti, a hazai munkaerőt nem kiszorító jellegét hangsúlyozza. A szabályozási keret így a gazdasági szükséglet és a politikai kontroll kettős logikáját tükrözi. A folyamatnak három biztonsági vetülete van: a stratégiai ágazatok termelési képessége egyre nagyobb mértékben függ a harmadik országbeli munkaerő-utánpótlástól; a társadalmi integráció új feszültségeket hordoz, különösen a kisebb községekbe telepített munkásszállások környezetében; valamint a folyamat hosszú távú demográfiai következményei a magyar népességpolitikai diskurzusban is megjelentek.

A hat vetület együtt sajátos magyar modellt rajzol ki: olyan gazdasági biztonsági pályát, amely az uniós források részleges elérhetetlensége mellett a kínai és orosz partnerségekre, a hazai hadiiparra és a vendégmunkás-importra építve próbált pozicionálódni. A 2026-os kormányváltás és a források feloldásának megindult folyamata a modell részleges korrekcióját vetíti előre, a kialakult ipari és munkaerőpiaci szerkezetek ugyanakkor hosszú távon hatnak.

Digitalizáció, mesterséges intelligencia és kiberbiztonság

A digitális terület a V4 sérülékenységének egyik leglátványosabb metszete. A Digitális Gazdaság és Társadalom Index 2022-es kiadása szerint Csehország a 19., Lengyelország a 24., Szlovákia a 23., Magyarország a 22. helyet foglalta el a huszonhét uniós tagállam között *(European Commission 2023)*. A DESI-t 2023-tól felváltó Digitális Évtized országjelentések megerősítik ennek a mintázatnak a tartósságát: a V4 országok a digitális készségek, a vállalati digitalizáció és a digitális közszolgáltatások dimenzióiban a legfrissebb, 2024-es jelentés szerint is az uniós átlag alatt teljesítenek *(European Commission 2024c)*. A versenyképességi szakirodalom régóta rámutat a lemaradás gyökereire: a tudás- és értékalapú immateriális tényezők, köztük az etika, a társadalmi felelősség és a társadalmi kohézió terén a V4 országok – különösen Magyarország – strukturális hátrányban vannak a fejlett uniós tagállamokhoz képest, ami közvetlenül korlátozza a technológiai átállásra való felkészültséget *(Fási et al. 2019)*.

A mesterséges intelligencia területén az európai szakirodalom rendre kiemeli, hogy a V4 régió jelenleg sem nagy modellfejlesztési kapacitással, sem önálló félvezetőgyártási képességgel nem rendelkezik, ezen a területen az amerikai, kínai és tajvani technológiai függőség adottságszerű *(Draghi 2024; Fási et al. 2019)*. A négy ország közül egyik sem rendelkezik önálló nagy nyelvimodell-fejlesztési kapacitással, jelentős félvezetőgyártással vagy domináns európai felhőszolgáltatási infrastruktúrával. Az amerikai (AWS, Microsoft Azure, Google Cloud) és kínai (Alibaba) felhőszolgáltatóktól való függés a V4 országokban az uniós átlag fölött van, és a stratégiai adatok rezidenciájának kérdése a kiberbiztonsági szabályozás 2024-es szigorítása (NIS2 irányelv, Directive 2022/2555) ellenére sem teljesen rendezett.

A 2024-es Mesterséges Intelligencia Rendelet (Regulation 2024/1689) harmonizált európai szabályozási keretbe helyezi az általános célú MI-modellek üzemeltetését, és különös kötelezettségeket ír elő a magas kockázatú alkalmazások esetében. A V4 országokban a 2025–2026-os időszakban kezdődött meg ezeknek a szabályozói kapacitásoknak a kiépítése, eltérő tempóban: Csehország és Lengyelország egységes nemzeti MI-stratégiát fogadott el, Magyarország 2024-ben frissítette 2020-as

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

stratégiáját, Szlovákia pedig 2025-ben mutatta be saját keretrendszerét.

A kiberbiztonság területén a NIS2 irányelv és a CER irányelv (Directive 2022/2557) átültetése formálisan megtörtént a négy országban, a végrehajtás mélysége a kritikus infrastruktúra-üzemeltetők szintjén azonban eltérő. A magyar Nemzeti Kiberbiztonsági Intézet 2024-es éves jelentése érzékelhető növekedést dokumentált az állami közigazgatási és energetikai infrastruktúrákat érintő incidensek számában. Miközben a kiberbiztonsági kapacitás kiépítése az RRF digitális pillérének prioritása, Magyarország esetében a források részleges befagyasztása ennek a kapacitásnak a kiépítését is hátráltatta.

Az eredmények értékelése és következtetések

Az elemzés négy állítást támaszt alá az uniós finanszírozási eszközök, a V4 stratégiai sérülékenység és az európai gazdasági biztonság kapcsolatáról.

Először is az EU gazdasági biztonsági fordulata lényegesen megváltoztatta a kohéziós politika és az RRF intézményi logikáját, miközben formális szabályrendszerüket nem módosította. Maguk az eszközök változatlanok: a kohéziós rendeletek és az RRF-rendelet nem változtak. Ami megváltozott, az a végrehajtás kerete és a stratégiai célkitűzéseknek tulajdonított politikai súly. A kormányzástudományi elemzések ezt az elmozdulást a többszintű kormányzástól a meta-kormányzás felé történő átmenetként írják le *(Kaiser–Fási 2025)*. Ebből következik, hogy a poszt-2027-es szabályozásnak explicitté kell tennie ezt az újrakeretezést, és a gazdasági biztonsági célokat a programozási szabályokba kell beépítenie, nem hagyva azokat a Bizottság és a tagállamok értelmezésére.

A második tanulság ennél kényelmetlenebb: a V4 országok strukturálisan hasonló, politikailag azonban erősen differenciált kitettséggel rendelkeznek az új geoökonómiai rendben. A kitettség szerkezete (autóipari koncentráció, energiafüggőség, kritikus értékláncbeli pozíció, vendégmunkás-függés) nagyjából összehasonlítható a négy ország esetében, a politikai-gazdaságtani válaszok azonban markánsan szétágaznak. Ennek gyakorlati következménye, hogy a V4-et nem érdemes egységes blokként kezelni a poszt-2027-es tervezési egyeztetéseken, mert a csoportszintű diplomácia azt kockáztatja, hogy átsiklik a 2024–2026-os időszakban felszínre került csoporton belüli, mély eltérések fölött.

Harmadszor – és ez a tanulmány legfontosabb megfigyelése – Magyarország külön pályát ír le a V4-en belül. A jogállami feltételességhez kapcsolódó forrásrestrikció, a kínai vezetésű akkumulátoripari fellendülés, az orosz energiaperspektíva fenntartása, a felsőoktatási kizárási rezsim, a hadiipari kapacitás kiépítése és a vendégmunkás-import együttesen olyan sajátos kombinációt alkotnak, amely különálló stratégiai pályát képvisel az európai gazdasági biztonsági fordulat által megrajzolt térben. A 2026-os kormányváltás és a május 29-i megállapodás elindította ennek a pályának a részleges korrekcióját, a kialakult szerkezetek öröksége azonban a poszt-2027-es időszakban is meghatározó marad.

Végül: a jogállami feltételességnek a biztonsági architektúrába történő integrálása valós, de korlátozott kompromisszumokat eredményez. A feltételességi rezsim hatékonynak bizonyult a célországoktól kicsikart reformvállalások szempontjából, a tágabb értelemben vett gazdasági biztonság előmozdításában betöltött hatékonysága azonban többértelmű – különösen, ha a célország strukturálisan kitett tagállam. A magyar és a lengyel eset együtt azt mutatja, hogy a rezsim feloldása jellemzően belpolitikai fordulathoz kötődik. A poszt-2027-es keretnek meg kell őriznie a feltételességi rezsimet mint az értékvédelem eszközét, és párhuzamosan ki kell alakítania olyan mechanizmusokat, amelyek biztosítják, hogy a kohéziós politika stratégiai céljai akaratlanul se gyengüljenek.

Az európai gazdasági biztonsági fordulat alig hároméves múltra tekint vissza. Teljes operatív következményei éppen most formálódnak a poszt-2027-es Többéves Pénzügyi Keretről szóló tárgyalásokon. Az itt bemutatott leírás ezért köztes szintézis. A négy V4 ország stratégiai pozíciójának 2024–2026-os feltérképezése ugyanakkor kiindulópontot kínál mind a poszt-2027-es kohéziós politika tervezéséhez, mind a tágabb európai gazdasági biztonsági napirendhez.

Irodalomjegyzék

Csath, M. & Vinogradov, S. (2018) Measuring the Social Trust of Young People in the Light of Competitiveness – A Case Study in Hungary. Vadyba – Journal of Management, Vol. 32. No. 1. pp. 49–59.

Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS2 Directive). Official Journal of the European Union L333, 27 December 2022. pp. 80–152.

Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on the resilience of critical entities (CER Directive). Official Journal of the European Union L333, 27 December 2022. pp. 164–198.

Draghi, M. (2024) The Future of European Competitiveness. Part A: A Competitiveness Strategy for Europe. Report prepared at the request of the European Commission. European Commission, Brussels.

European Commission (2023) Joint Communication on European Economic Security Strategy. JOIN(2023) 20 final, 20 June 2023. European Commission, Brussels.

European Commission (2024a) Commission Communication on Advancing European Economic Security: An Introduction to Five New Initiatives. European Commission, Brussels.

European Commission (2024b) Critical Raw Materials Act: Implementation Report 2024. European Commission, Brussels.

European Commission (2024c) Report on the State of the Digital Decade 2024. European Commission, Brussels.

European Commission (2025) Recovery and Resilience Scoreboard: Country Updates. European Commission, Brussels.

Eurostat (2024) Regional Yearbook 2024: Industrial Concentration Indicators. Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC

Fási, C., Csath, M., Nagy, B., Pálfi, N., Taksás, B. & Vinogradov, S. (2019) The role of knowledge and value intangibles in the age of great changes: The case of Hungary in international comparison. Köz-gazdaság – Review of Economic Theory and Policy, Vol. 13. No. 3. pp. 29–46.

Government of Hungary (2025) Versenyképes Járások Program – Első ciklus értékelő jelentés. Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium, Budapest.

Government of Poland (2024) National Industrial and Economic Security Strategy 2024–2030. Ministry of Development and Technology, Warsaw.

International Energy Agency (2024) Central and Eastern Europe Energy Security Outlook 2024. IEA Publications, Paris.

Kaiser, T. & Fási, C. (2025) Multi-level Governance or Multi-level Meta-governance: Perspectives of the Post-2027 Cohesion Policy. In: Proceedings of the Central and Eastern European eDem and eGov Days 2025 (CEEeGov 2025). ACM, New York. pp. 10–16. https://doi.org/10.1145/3773002.3773650

Letta, E. (2024) Much More Than a Market: Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to Deliver a Sustainable Future and Prosperity for All EU Citizens. Report prepared at the request of the European Council. European Council, Brussels.

Pech, L. & Kelemen, R. D. (2024) Conditionality without conditions? Assessing the Commission's approach to Hungarian compliance, 2022–2024. Verfassungsblog, 14 February 2024.

Regulation (EU, Euratom) 2020/2092 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget. Official Journal of the European Union L433I, 22 December 2020. pp. 1–10.

Regulation (EU) 2021/241 of the European Parliament and of the Council of 12 February 2021 establishing the Recovery and Resilience Facility. Official Journal of the European Union L57, 18 February 2021. pp. 17–75.

Regulation (EU) 2021/1060 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 laying down common provisions. Official Journal of the European Union L231, 30 June 2021. pp. 159–706.

Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on Artificial Intelligence (AI Act). Official Journal of the European Union L, 12 July 2024.

Stockholm International Peace Research Institute (2025) SIPRI Military Expenditure Database 2024. SIPRI, Stockholm.

A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek.

Unauthenticated | Downloaded 11/03/26 08:28 AM UTC